

دانشگاه تبریز

دانشکده حقوق و علوم اجتماعی

گروه علوم اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم اجتماعی

گرایش پژوهش علوم اجتماعی

عنوان فارسی

بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با رفتارهای تغذیه‌ای بین نسلی

(مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۵ سال شهر تبریز)

استاد راهنما

دکتر فاطمه گلابی

استاد مشاور

دکتر توکل آقاییاری هیر

پژوهشگر

مرضیه ساعی

زمستان ۱۳۹۳

صلى الله عليه وسلم

تقدیم به :

پدرم و مادرم

که دریای بیکران فداکاری و عشق و تکیه‌گاه من در

تمامی مراحل زندگی‌ام می‌باشند

و

برادران عزیزم (داود و وحید) و خواهر خوبم

که همراه من در زندگی‌ام هستند

و

استاد بزرگوارم خانم دکتر فاطمه گل‌ابی

که الگوی بردباری و صبر در زندگی‌ام هستند....

تقدیر و تشکر

سپاس لطف و عنایت الهی را که توفیق اتمام این پژوهش را به من ارزانی داشت. وظیفه خود میدانم که از همه عزیزانی که مرا در انجام این پژوهش یاری رساندند، تقدیر و تشکر نمایم:

از استاد مهربان و عزیزم سرکار خانم دکتر فاطمه گلابی به خاطر زحمات فراوان ایشان نهایت سپاس و تشکر را دارم و در تمام مراحل زندگی برایشان سلامتی توأم با موفقیت آرزو مندم.

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر توکل آقایاری هیبر، استاد مشاور که با سعه صدر مشاوره این پایان نامه را پذیرفتند و در به ثمر رسیدن این پژوهش گام به گام مرا یاری رساندند، صمیمانه تشکر دارم.

از استاد گرامی جناب آقای دکتر کمال کوهی که زحمت داوری این پایان نامه را متقبل شدند، کمال تشکر و قدرانی را دارم.

و نیز از سرکار خانم دکتر فتانه حاجیلو که در طول نگارش این مجموعه، همواره از نظرات ارزشمندشان بهره جستم، نهایت تشکر را دارم.

از دیگر اساتید محترم، آقایان دکتر حسین بنی فاطمه، دکتر محمد عباس زاده، دکتر محمد باقر علیزاده اقدم و دکتر فاروق امین مظفری که افتخار دانشجویی این بزرگواران را داشتم کمال سپاس را دارم.

و در خاتمه از خانواده خوبم و همچنین خانواده‌های بیرامی و شکری و دوستان عزیزم خانم فرشته امین پور و مهسا پناه شاهی و همه عزیزانی که مرا در انجام این تحقیق یاری نمودند، قدرانی و تشکر می نمایم.

نام خانوادگی: ساعی	نام: مرضیه
عنوان پایان نامه: بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با رفتارهای تغذیه‌ای بین نسلی (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۵ سال شهر تبریز)	
استاد راهنما: دکتر فاطمه گلابی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم اجتماعی
گرایش: پژوهشگری	دانشگاه: تبریز
دانشکده: حقوق و علوم اجتماعی	تاریخ فارغ التحصیلی: دی ۱۳۹۳
تعداد صفحات: ۱۴۵	
کلیدواژه: تغذیه، گذار تغذیه‌ای، اشتباهی اجتماعی، نسل، سبک غذایی	
<p>چکیده: اثر مستقیم تغذیه بر تندرستی انسان از دیرباز، شناخته شده است. افراد انسانی از قرن‌ها قبل طی تجربه‌های مختلف پی به روش صحیح تغذیه برده و در طی هزاران سال تغذیه نموده و رشد کرده‌اند. رفتارهای تغذیه‌ای، مجموعه‌ای است از آداب و رسوم، عقاید و افکار و عرف ملت‌ها در زمینه‌های متعدد از قبیل طبخ و نگهداری مواد غذایی، انتخاب نوع غذاها، نحوه توزیع آنها در گروه‌های سنی و تمایلات از نظر علاقه‌مندی یا عدم علاقه‌مندی به انواع خوراکی‌ها. رفتارهای تغذیه‌ای یا الگوهای غذایی در فرهنگ‌ها، نژادها، جنس‌ها و مناطق جغرافیایی مختلف با هم متفاوتند. مطابق با تحقیقات انجام گرفته در حوزه عوامل اجتماعی موثر بر الگوهای غذایی، عوامل متعدد اجتماعی بر الگوهای غذایی موثر می‌باشند. پژوهش حاضر به منظور بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با رفتارهای تغذیه‌ای (سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، مدیریت بدن، دینداری، مصرف‌گرایی، میزان تماشای تبلیغات رسانه) بین نسلی به انجام رسیده است.</p> <p>این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی بود. روش تحقیق پیمایشی و ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده نیز پرسشنامه و جامعه آماری شامل تمامی افراد بالای ۱۵ سال شهر تبریز بود که از این تعداد ۴۸۳ نفر بر اساس فرمول کوکران و به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب گشته‌اند. قابل ذکر است که با توجه به بین نسلی بودن مطالعه، مطالعه حاضر در بین سه نسل جوان، میانسال و بزرگسال به انجام رسیده است. روش آماری مورد استفاده شامل آزمون t، تحلیل واریانس یک طرفه، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چند متغیره بود. برای تحلیل داده‌ها از نرم-افزارهای SPSS استفاده شده است.</p> <p>در مجموع نتایج به دست آمده نشان می‌دهد رفتار تغذیه‌ای سه نسل جوان، میانسال و بزرگسال متفاوت می‌باشد. رفتار تغذیه‌ای نسل جوان ناسالم‌ترین و رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال سالم‌ترین رفتار تغذیه‌ای می‌باشد. براساس نتایج رگرسیون چند متغیره انجام شده در نسل جوان به ترتیب تاثیرات متغیرهای مصرف‌گرایی، دینداری، سرمایه اقتصادی و سرمایه فرهنگی معنی‌دار می‌باشند و در مجموع متغیرهای مذکور ۱۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته (رفتار تغذیه‌ای) را تبیین می‌کنند. براساس نتایج رگرسیونی چند متغیره انجام شده در نسل میانسال نیز به ترتیب تاثیرات متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه، سرمایه اجتماعی و مصرف‌گرایی معنی‌دار می‌باشند و متغیرهای مذکور ۴۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. در نهایت براساس نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره انجام شده در نسل بزرگسال به ترتیب تاثیرات متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه و دینداری معنی‌دار می‌باشند و در مجموع متغیرهای مذکور ۴۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. نتایج تحلیل مسیر به انجام رسیده نشان می‌دهد، در نسل جوان متغیر مصرف‌گرایی (غذا) دارای بیشترین اثر کل بر روی رفتار تغذیه‌ای و متغیر سرمایه-</p>	

اجتماعی دارای کمترین اثر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشد. در نسل میانسال به ترتیب متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه و دینداری دارای بیشترین و کمترین اثر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشند. در نهایت در نسل بزرگسال نیز متغیر میزان تماشای تبلیغات رسانه دارای بیشترین تاثیر و متغیر سرمایه اقتصادی دارای کمترین تاثیر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشند.

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- بیان مسئله.....	۲
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۹
۴-۱- اهداف تحقیق.....	۱۱

فصل دوم: چهارچوب نظری و ادبیات تحقیق

۱-۲- ادبیات تحقیق.....	۱۲
۱-۱-۲- پیشینه نظری.....	۱۲
۱-۱-۱-۲- پاپکین	۱۴
۲-۱-۱-۲- پیر بوردیو.....	۱۶
۳-۱-۱-۲- رابرت پاتنام	۱۹
۴-۱-۱-۲- داگلاس و ایشروود.....	۲۱
۵-۱-۱-۲- بودریار.....	۲۲
۶-۱-۱-۲- توریستن وبلن.....	۲۴
۷-۱-۱-۲- آنتونی گیدنز.....	۲۵
۸-۱-۱-۲- اروینگ گافمن.....	۲۷
۹-۱-۱-۲- گلاک و استارک.....	۲۸
۱۰-۱-۱-۲- دیدگاه اسلام	۲۹
۱۱-۱-۱-۲- وبر.....	۲۹
۱۲-۱-۱-۲- رابرت مرتون و پل لازارسفیلد.....	۳۰
۱۳-۱-۱-۲- گرینر.....	۳۲
۲-۲- پیشینه تجربی تحقیق.....	۳۳
۱-۲-۲- پیشینه داخلی	۳۳
۲-۲-۲- پیشینه خارجی	۳۵
۳-۲- جمع بندی و تلفیق نظریه‌ها.....	۴۱
۴-۲- مدل تحلیلی پیشنهادی.....	۴۴
۵-۲- فرضیات تحقیق	۴۵

فصل سوم: روش‌شناسی

۱-۳- متغیرهای تحقیق.....	۴۶
۲-۳- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای تحقیق.....	۴۶
۱-۲-۳- رفتار تغذیه‌ای	۴۶
۲-۲-۳- سرمایه اقتصادی.....	۴۷

- ۴۷ ..... ۳-۲-۳ سرمایه فرهنگی
- ۴۸ ..... ۳-۲-۴ سرمایه اجتماعی
- ۴۹ ..... ۳-۲-۵ مدیریت بدن
- ۴۹ ..... ۳-۲-۶ مصرف‌گرایی (غذا)
- ۵۰ ..... ۳-۲-۷ تبلیغات رسانه
- ۵۰ ..... ۳-۲-۸ دینداری
- ۵۲ ..... ۳-۳-۳ سنجش متغیرهای مستقل و وابسته
- ۵۲ ..... ۳-۳-۱ سنجش متغیر وابسته
- ۵۳ ..... ۳-۳-۲ سنجش متغیرهای مستقل
- ۵۶ ..... ۳-۴-۴ روش تحقیق
- ۵۶ ..... ۳-۵-۵ جامعه آماری
- ۵۶ ..... ۳-۶-۶ نمونه آماری و حجم نمونه
- ۵۸ ..... ۳-۷-۷ شیوه تعیین حجم نمونه
- ۵۸ ..... ۳-۸-۸ واحد آماری
- ۵۸ ..... ۳-۹-۹ ابزار گردآوری داده‌ها و پیش‌آزمون
- ۵۸ ..... ۳-۱۰-۱۰ ابزار سنجش، تکنیک‌ها و آزمون‌های آماری
- ۶۰ ..... ۳-۱۱-۱۱ قلمرو زمانی و مکانی تحقیق

فصل چهارم: نتایج و یافته‌های تحقیق

- ۶۱ ..... ۴-۱-۱ نتایج آماره‌های توصیفی مرتبط با متغیرهای مستقل زمینه‌ای
- ۶۱ ..... ۴-۱-۱-۱ توزیع فراوانی متغیر «جنسیت»
- ۶۱ ..... ۴-۱-۱-۲ توزیع فراوانی متغیر «تعلق نسلی»
- ۶۲ ..... ۴-۱-۱-۳ توزیع فراوانی متغیر «وضعیت تاهل»
- ۶۳ ..... ۴-۱-۱-۴ توزیع فراوانی متغیر «اشتغال/فعالیت»
- ۶۴ ..... ۴-۱-۱-۵ توزیع فراوانی متغیر «وضعیت تحصیلی»
- ۶۴ ..... ۴-۱-۱-۶ توزیع فراوانی متغیر «تعلق ذهنی طبقاتی»
- ۶۴ ..... ۴-۱-۱-۷ توزیع فراوانی متغیر «محل تولد»
- ۶۵ ..... ۴-۱-۱-۸ توزیع فراوانی متغیر «بعد خانوار»
- ۶۵ ..... ۴-۱-۱-۹ توزیع فراوانی متغیر «شاخص حجم بدن»
- ۶۶ ..... ۴-۱-۱-۱۰ توزیع فراوانی متغیر «منطقه مسکونی»
- ۶۶ ..... ۴-۱-۱-۱۱ نتایج توصیفی متغیر «سرمایه اقتصادی»
- ۶۶ ..... ۴-۱-۱-۱۲ آماره‌های مربوط به متغیر «سرمایه اقتصادی»
- ۶۷ ..... ۴-۱-۱-۱۳ نتایج توصیفی متغیر «سرمایه اجتماعی» و ابعاد آن
- ۶۸ ..... ۴-۱-۱-۱۴ آماره‌های مربوط به متغیر «سرمایه اجتماعی» و ابعاد آن
- ۶۹ ..... ۴-۱-۱-۱۵ نتایج توصیفی متغیر «سرمایه فرهنگی» و ابعاد آن
- ۷۰ ..... ۴-۱-۱-۱۶ آماره‌های مربوط به متغیر «سرمایه فرهنگی» و ابعاد آن
- ۷۱ ..... ۴-۱-۱-۱۷ نتایج توصیفی مربوط به متغیر «دینداری و ابعاد آن»

- ۱۸-۱-۴- آماره‌های مربوط به متغیر «دینداری و ابعاد آن»..... ۷۲
- ۱۹-۱-۴- نتایج توصیفی مربوط به متغیر «میزان تماشای تبلیغات رسانه»..... ۷۳
- ۲۰-۱-۴- آماره‌های مربوط به متغیر «میزان تماشای تبلیغات رسانه»..... ۷۳
- ۲۱-۱-۴- نتایج توصیفی مربوط به متغیر «مدیریت بدن و ابعاد آن»..... ۷۴
- ۲۲-۱-۴- آماره‌های مربوط به متغیر «مدیریت بدن و ابعاد آن»..... ۷۵
- ۲۳-۱-۴- نتایج توصیفی مربوط به متغیر «مصرف گرایبی (غذا)»..... ۷۵
- ۲۴-۱-۴- آماره‌های مربوط به متغیر «مصرف گرایبی (غذا)»..... ۷۶
- ۲۵-۱-۴- نتایج توصیفی متغیر وابسته «رفتار تغذیه‌ای»..... ۷۶
- ۲۶-۱-۴- آماره‌های مربوط به متغیر «رفتار تغذیه‌ای»..... ۷۷
- ۲-۴- نتایج آزمون‌های استنباطی ۷۷
- ۱-۱-۲-۴- رابطه تعلق نسلی و رفتار تغذیه‌ای..... ۷۷
- ۲-۱-۲-۴- رابطه سرمایه فرهنگی و ابعاد آن با رفتار تغذیه‌ای ۷۸
- ۳-۱-۲-۴- رابطه سرمایه اجتماعی و ابعاد آن با رفتار تغذیه‌ای ۸۰
- ۳-۱-۲-۴- رابطه سرمایه اقتصادی با رفتار تغذیه‌ای ۸۱
- ۵-۱-۲-۴- رابطه مدیریت بدن و ابعاد آن با رفتار تغذیه‌ای..... ۸۲
- ۶-۱-۲-۴- رابطه دینداری، ابعاد آن با رفتار تغذیه‌ای..... ۸۳
- ۷-۱-۲-۴- رابطه میزان تماشای تبلیغات رسانه با رفتار تغذیه‌ای..... ۸۴
- ۸-۱-۲-۴- رابطه مصرف گرایبی (غذا) با رفتار تغذیه‌ای..... ۸۴
- ۹-۱-۲-۴- جنسیت با رفتار تغذیه‌ای ۸۵
- ۱۰-۱-۲-۴- رابطه شاخص حجم بدن و رفتار تغذیه‌ای ۸۵
- ۱۱-۱-۲-۴- وضع تاهل و رفتار تغذیه‌ای..... ۸۶
- ۱۱-۱-۲-۴- محل تولد و رفتار تغذیه‌ای ۸۸
- ۱۳-۱-۲-۴- تحصیلات و رفتار تغذیه‌ای..... ۸۹
- ۱۴-۱-۲-۴- تحصیلات پدر و مادر و رفتار تغذیه‌ای..... ۹۲
- ۱۵-۱-۲-۴- اشتغال / فعالیت پاسخگو و رفتار تغذیه‌ای ۹۶
- ۱۶-۱-۲-۴- اشتغال / فعالیت سرپرست خانواده و رفتار تغذیه‌ای ۹۹
- ۱۷-۱-۲-۴- تعلق ذهنی طبقاتی و رفتار تغذیه‌ای ۱۰۲
- ۱۸-۱-۲-۴- بعد خانوار و رفتار تغذیه‌ای ۱۰۴
- ۱۹-۱-۲-۴- منطقه مسکونی و رفتار تغذیه‌ای ۱۰۴

- ۱۰۸-۳-۴-۱- تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای: مدل رگرسیونی.....
- ۱۰۸-۳-۴-۱-۱- تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای: مدل رگرسیونی کلی .....
- ۱۱۱-۳-۴-۲-۱- تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای: مدل رگرسیونی نسل جوان.....
- ۱۱۳-۳-۴-۳-۱- تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای: مدل رگرسیونی نسل میانسال .....
- ۱۱۶-۳-۴-۴-۱- تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای: مدل رگرسیونی نسل بزرگسال.....
- ۱۱۸-۳-۴-۲- تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای براساس متغیرهای تحقیق.....
- ۱۱۸-۳-۴-۱-۲- تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق.....
- ۱۲۰-۳-۴-۲-۲- تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل جوان براساس متغیرهای تحقیق.....
- ۱۲۱-۳-۴-۳-۲- تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال براساس متغیرهای تحقیق.....
- ۱۲۳-۳-۴-۴-۲- تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال براساس متغیرهای تحقیق.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- ۱۲۵-۱-۵-۱- بحث و بررسی .....
- ۱۲۵-۱-۵-۱-۱- نتایج تجربی تحقیق.....
- ۱۲۵-۱-۵-۱-۱-۱- نتایج توصیفی متغیرهای زمینه‌ای .....
- ۱۲۶-۱-۵-۲-۱- نتایج توصیفی متغیرهای وابسته و مستقل .....
- ۱۲۹-۱-۵-۳-۱- نتایج استنباطی و آزمون فرضیه‌ها .....
- ۱۳۷-۲-۵- نتیجه‌گیری نظری تحقیق .....
- ۱۴۲-۳-۵- محدودیت‌های تحقیق .....
- ۱۴۳-۴-۵- پیشنهادهای تحقیق.....
- ۱۴۳-۴-۵-۱- پیشنهادهای کاربردی.....
- ۱۴۵-۴-۵-۲- پیشنهادهای پژوهشی.....

منابع

ضمایم

فهرست جداول

- جدول شماره ۱-۲: متغیرهای استخراج شده از نظریه‌ها مورد استفاده..... ۴۴
- جدول شماره ۱-۳: نتایج تحلیل پایایی مربوط به گویه‌های مرتبط با متغیر رفتار تغذیه‌ای..... ۵۳
- جدول شماره ۲-۳: نتایج تحلیل پایایی گویه‌های مرتبط با سرمایه اقتصادی..... ۵۳
- جدول شماره ۳-۳: نتایج تحلیل پایایی گویه‌های مرتبط با سرمایه اجتماعی..... ۵۴
- جدول شماره ۳-۴: نتایج تحلیل پایایی گویه‌های مرتبط با سرمایه فرهنگی..... ۵۴
- جدول شماره ۳-۵: نتایج پایایی گویه‌های مربوط به متغیر مدیریت بدن ۵۵
- جدول شماره ۳-۶: نتایج پایایی گویه‌های مربوط به متغیر میزان تماشای تبلیغات رسانه..... ۵۵
- جدول شماره ۳-۷: نتایج پایایی گویه‌های مربوط به متغیر دینداری..... ۵۵
- جدول شماره ۳-۸: نتایج پایایی گویه‌های مربوط به متغیر مصرف گرایی (غذا)..... ۵۶
- جدول شماره ۳-۹: تخصیص نمونه براساس مناطق ۱۰ گانه تبریز..... ۵۷
- جدول شماره ۳-۱۰: نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها..... ۵۹
- جدول شماره ۴-۱: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک جنس..... ۶۱
- جدول شماره ۴-۲: توزیع فراوانی پاسخگویان در تعلق نسلی مختلف..... ۶۱
- جدول شماره ۴-۳: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک وضعیت تاهل..... ۶۲
- جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک وضعیت اشتغال/فعالیت پاسخگو و سرپرست خانواده..... ۶۲
- جدول شماره ۴-۵: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک سطح تحصیلات پاسخگو و والدین آنها..... ۶۳
- جدول شماره ۴-۶: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک تعلق ذهنی طبقاتی..... ۶۴
- جدول شماره ۴-۷: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک محل تولد..... ۶۴
- جدول شماره ۴-۸: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک بعد خانوار..... ۶۵
- جدول شماره ۴-۹: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک شاخص حجم بدن..... ۶۵
- جدول شماره ۴-۱۰: توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک منطقه..... ۶۵
- جدول شماره ۴-۱۱: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در سرمایه اقتصادی..... ۶۶
- جدول شماره ۴-۱۲: جدول آماره‌های مربوط به متغیر سرمایه اقتصادی به تفکیک تعلق نسلی..... ۶۶
- جدول شماره ۴-۱۳: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر سرمایه اجتماعی و ابعاد آن..... ۶۷
- جدول شماره ۴-۱۴: جدول آماره‌های مربوط به متغیر سرمایه اجتماعی به تفکیک تعلق نسلی..... ۶۸

- جدول شماره ۴-۱۵: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر سرمایه فرهنگی و ابعاد آن..... ۶۹
- جدول شماره ۴-۱۶: جدول آماره های مربوط به متغیر سرمایه فرهنگی و ابعاد آن به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۰
- جدول شماره ۴-۱۷: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر دینداری و ابعاد آن..... ۷۱
- جدول شماره ۴-۱۸: جدول آماره های مربوط به متغیر دینداری به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۲
- جدول شماره ۴-۱۹: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر میزان تماشای تبلیغات رسانه..... ۷۳
- جدول شماره ۴-۲۰: جدول آماره های مربوط به متغیر تبلیغات رسانه به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۳
- جدول شماره ۴-۲۱: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر مدیریت بدن و ابعاد آن..... ۷۴
- جدول شماره ۴-۲۲: جدول آماره های مربوط به متغیر مدیریت بدن و ابعاد آن به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۵
- جدول شماره ۴-۲۳: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر مصرف گرایبی (غذا)..... ۷۵
- جدول شماره ۴-۲۴: جدول آماره های مربوط به متغیر مصرف گرایبی (غذا) به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۶
- جدول شماره ۴-۲۵: جدول توزیع فراوانی پاسخگویان در متغیر رفتار تغذیه ای..... ۷۶
- جدول شماره ۴-۲۶: جدول آماره های مربوط به رفتار تغذیه ای به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۷
- جدول شماره ۴-۲۷: نتایج آزمون آنالیز واریانس یک طرفه بین رفتار تغذیه ای و تعلق نسلی..... ۷۷
- جدول شماره ۴-۲۸: نتایج میانگین رفتار تغذیه ای به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۸
- جدول شماره ۴-۲۹: نتایج آزمون LSD میزان رفتار تغذیه ای به تفکیک تعلق نسلی..... ۷۸
- جدول شماره ۴-۳۰: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین سرمایه فرهنگی و ابعاد آن با رفتار تغذیه ای..... ۷۹
- جدول شماره ۴-۳۱: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین سرمایه اجتماعی و ابعاد آن با رفتار تغذیه ای... ۸۰
- جدول شماره ۴-۳۲: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین سرمایه اقتصادی با رفتار تغذیه ای..... ۸۱
- جدول شماره ۴-۳۳: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین مدیریت بدن و ابعاد آن با رفتار تغذیه ای..... ۸۲
- جدول شماره ۴-۳۴: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین دینداری و ابعاد آن با رفتار تغذیه ای..... ۸۳
- جدول شماره ۴-۳۵: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین میزان تماشای تبلیغات رسانه با رفتار تغذیه ای..... ۸۴
- جدول شماره ۴-۳۶: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین مصرف گرایبی (غذا) و رفتار تغذیه ای..... ۸۴
- جدول شماره ۴-۳۷: نتایج آزمون تفاوت میانگین رفتار تغذیه ای براساس جنس..... ۸۵
- جدول شماره ۴-۳۸: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین شاخص حجم بدن و رفتار تغذیه ای..... ۸۵

- جدول شماره ۴-۳۹: جدول میانگین رفتار تغذیه ای براساس وضعیت تاهل..... ۸۶
- جدول شماره ۴-۴۰: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و وضع تاهل..... ۸۷
- جدول شماره ۴-۴۱: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک وضعیت تاهل به طور کلی..... ۸۷
- جدول شماره ۴-۴۲: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس محل تولد..... ۸۸
- جدول شماره ۴-۴۳: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و محل تولد..... ۸۸
- جدول شماره ۴-۴۴: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس سطح تحصیلات..... ۸۹
- جدول شماره ۴-۴۵: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و سطح تحصیلات..... ۹۰
- جدول شماره ۴-۴۶: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک سطح تحصیلات پاسخگو..... ۹۱
- جدول شماره ۴-۴۷: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس سطح تحصیلات پدر و مادر..... ۹۲
- جدول شماره ۴-۴۸: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و سطح تحصیلات پدر..... ۹۳
- جدول شماره ۴-۴۹: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک سطح تحصیلات پدر..... ۹۴
- جدول شماره ۴-۵۰: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و سطح تحصیلات مادر..... ۹۴
- جدول شماره ۴-۵۱: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک سطح تحصیلات مادر..... ۹۵
- جدول شماره ۴-۵۲: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس اشتغال/ فعالیت پاسخگو..... ۹۷
- جدول شماره ۴-۵۳: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و اشتغال/ فعالیت پاسخگو..... ۹۸
- جدول شماره ۴-۵۴: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک وضعیت اشتغال/ فعالیت..... ۹۸
- جدول شماره ۴-۵۵: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس اشتغال/ فعالیت سرپرست خانواده..... ۹۹
- جدول شماره ۴-۵۶: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و اشتغال/ فعالیت سرپرست خانواده..... ۱۰۰
- جدول شماره ۴-۵۷: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک وضعیت اشتغال/ فعالیت سرپرست خانواده..... ۱۰۰
- ۱۰۱
- جدول شماره ۴-۵۸: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس تعلق ذهنی طبقاتی..... ۱۰۲
- جدول شماره ۴-۵۹: نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه بین رفتار تغذیه‌ای و تعلق ذهنی طبقاتی..... ۱۰۳
- جدول شماره ۴-۶۰: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک تعلق ذهنی طبقاتی..... ۱۰۴

- جدول شماره ۴-۶۱: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین بعد خانوار و رفتار تغذیه‌ای..... ۱۰۴
- جدول شماره ۴-۶۲: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس مناطق مسکونی..... ۱۰۵
- جدول شماره ۴-۶۳: جدول میانگین رفتار تغذیه‌ای براساس مناطق مسکونی..... ۱۰۵
- جدول شماره ۴-۶۴: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک منطقه مسکونی در نسل جوان ۱۰۶
- جدول شماره ۴-۶۵: نتایج آزمون LSD میانگین رفتار تغذیه‌ای به تفکیک منطقه مسکونی به طور کلی ۱۰۷
- جدول شماره ۴-۶۶: نتایج ضرایب رگرسیونی چندگانه و تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای..... ۱۰۹
- جدول شماره ۴-۶۷: نتایج آزمون رگرسیونی چندگانه مربوط به متغیرهای تبیین کننده رفتار تغذیه‌ای..... ۱۰۹
- جدول شماره ۴-۶۸: ضرایب بتای متغیرهای مربوط به مدل رگرسیونی رفتار تغذیه‌ای..... ۱۱۰
- جدول شماره ۴-۶۹: ضرایب بتای مربوط به متغیرهای خارج شده از مدل رگرسیونی..... ۱۱۰
- جدول شماره ۴-۷۰: نتایج ضرایب رگرسیونی چندگانه و تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای نسل جوان ۱۱۰
- جدول شماره ۴-۷۱: نتایج آزمون رگرسیونی چندگانه مربوط به متغیرهای تبیین کننده رفتار تغذیه‌ای نسل جوان ۱۱۱
- جدول شماره ۴-۷۲: ضرایب بتای متغیرهای مربوط به مدل رگرسیونی رفتار تغذیه‌ای نسل جوان..... ۱۱۲
- جدول شماره ۴-۷۳: ضرایب بتای مربوط به متغیرهای خارج شده از مدل رگرسیونی نسل جوان ۱۱۳
- جدول شماره ۴-۷۴: نتایج ضرایب رگرسیونی چندگانه و تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال..... ۱۱۴
- جدول شماره ۴-۷۵: نتایج آزمون رگرسیونی چندگانه مربوط به متغیرهای تبیین کننده رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال ۱۱۴
- جدول شماره ۴-۷۶: ضرایب بتای متغیرهای مربوط به مدل رگرسیونی رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال..... ۱۱۵
- جدول شماره ۴-۷۷: ضرایب بتای مربوط به متغیرهای خارج شده از مدل رگرسیونی نسل میانسال..... ۱۱۵
- جدول شماره ۴-۷۸: نتایج ضرایب رگرسیونی چندگانه و تبیین کننده‌های رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال..... ۱۱۶
- جدول شماره ۴-۷۹: نتایج آزمون رگرسیونی چندگانه مربوط به متغیرهای تبیین کننده رفتار تغذیه‌ای..... ۱۱۶
- جدول شماره ۴-۸۰: ضرایب بتای متغیرهای مربوط به مدل رگرسیونی رفتار تغذیه‌ای..... ۱۱۷
- جدول شماره ۴-۸۱: ضرایب بتای مربوط به متغیرهای خارج شده از مدل رگرسیونی نسل بزرگسال..... ۱۱۷
- جدول شماره ۴-۸۲: نتایج تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۱۹
- جدول شماره ۴-۸۳: نتایج تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل جوان براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۲۱

جدول شماره ۴-۸۴: نتایج تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۲۲

جدول شماره ۴-۸۵: نتایج تحلیل مسیر رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۲۳

جدول شماره ۵-۱: خلاصه نتایج آزمونهای تحقیق (متغیرهای زمینه‌ای و رفتار تغذیه‌ای)..... ۱۳۵

جدول شماره ۵-۲: خلاصه نتایج آزمونهای تحقیق (متغیرهای مستقل و رفتار تغذیه‌ای)..... ۱۳۶

فهرست اشکال و نمودارها

- شکل ۱-۲: مدل تحلیلی تحقق..... ۴۴
- شکل شماره ۱-۳: نقشه شهر تبریز به تفکیک مناطق شهرداری..... ۵۷
- نمودار شماره ۱-۴: نمودار هیستوگرام توزیع خطاها و باقی مانده‌های رفتار تغذیه‌ای..... ۱۱۱
- نمودار شماره ۲-۴: نمودار هیستوگرام توزیع خطاها و باقیمانده های رفتار تغذیه‌ای نسل جوان
..... ۱۱۳
- نمودار شماره ۳-۴: نمودار هیستوگرام توزیع خطاها و باقی مانده های رفتار تغذیه‌ای در نسل
میانسال..... ۱۱۵
- نمودار شماره ۴-۴: نمودار هیستوگرام توزیع خطاها و باقی مانده های رفتار تغذیه‌ای در نسل بزرگسال
..... ۱۱۷
- شکل شماره ۱-۴: تبیین رفتار تغذیه‌ای به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۱۹
- شکل شماره ۲-۴: تبیین رفتار تغذیه‌ای نسل جوان به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق..... ۱۲۰
- شکل شماره ۳-۴: تبیین رفتار تغذیه‌ای نسل میانسال به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق.... ۱۲۱
- شکل شماره ۴-۴: تبیین رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال به طور کلی براساس متغیرهای تحقیق... ۱۲۳

نام خانوادگی: ساعی	نام: مرضیه
عنوان پایان نامه: بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با رفتارهای تغذیه‌ای بین نسلی (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۵ سال شهر تبریز)	
استاد راهنما: دکتر فاطمه گلابی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم اجتماعی
تبریز دانشکده: حقوق و علوم اجتماعی	تاریخ فارغ التحصیلی: تعداد صفحات: ۱۴۵
کلیدواژه: تغذیه، گذار تغذیه‌ای، اشتباهات اجتماعی، نسل، سبک غذایی	
<p>چکیده: اثر مستقیم تغذیه بر تندرستی انسان از دیرباز، شناخته شده است. افراد انسانی از قرن‌ها قبل طی تجربه‌های مختلف پی به روش صحیح تغذیه برده و در طی هزاران سال تغذیه نموده و رشد کرده‌اند. رفتارهای تغذیه‌ای، مجموعه‌ای است از آداب و رسوم، عقاید و افکار و عرف ملت‌ها در زمینه‌های متعدد از قبیل طبخ و نگهداری مواد غذایی، انتخاب نوع غذاها، نحوه توزیع آنها در گروه‌های سنی و تمایلات از نظر علاقه‌مندی یا عدم علاقه‌مندی به انواع خوراکی‌ها. رفتارهای تغذیه‌ای یا الگوهای غذایی در فرهنگ‌ها، نژادها، جنس‌ها و مناطق جغرافیایی مختلف با هم متفاوتند. مطابق با تحقیقات انجام گرفته در حوزه عوامل اجتماعی موثر بر الگوهای غذایی، عوامل متعدد اجتماعی بر الگوهای غذایی موثر می‌باشند. پژوهش حاضر به منظور بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با رفتارهای تغذیه‌ای (سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، مدیریت بدن، دینداری، مصرف‌گرایی، میزان تماشای تبلیغات رسانه) بین نسلی به انجام رسیده است.</p> <p>این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی بود. روش تحقیق پیمایشی و ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده نیز پرسشنامه و جامعه آماری شامل تمامی افراد بالای ۱۵ سال شهر تبریز بود که از این تعداد ۴۸۳ نفر بر اساس فرمول کوکران و به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب گشته‌اند. قابل ذکر است که با توجه به بین نسلی بودن مطالعه، مطالعه حاضر در بین سه نسل جوان، میانسال و بزرگسال به انجام رسیده است. روش آماری مورد استفاده شامل آزمون t، تحلیل واریانس یک طرفه، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چند متغیره بود. برای تحلیل داده‌ها از نرم-افزارهای SPSS استفاده شده است.</p> <p>در مجموع نتایج به دست آمده نشان می‌دهد رفتار تغذیه‌ای سه نسل جوان، میانسال و بزرگسال متفاوت می‌باشد. رفتار تغذیه‌ای نسل جوان ناسالم‌ترین و رفتار تغذیه‌ای نسل بزرگسال سالم‌ترین رفتار تغذیه‌ای می‌باشد. براساس نتایج رگرسیون چند متغیره انجام شده در نسل جوان به ترتیب تاثیرات متغیرهای مصرف‌گرایی، دینداری، سرمایه اقتصادی و سرمایه فرهنگی معنی‌دار می‌باشند و در مجموع متغیرهای مذکور ۱۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته (رفتار تغذیه‌ای) را تبیین می‌کنند. براساس نتایج رگرسیونی چند متغیره انجام شده در نسل میانسال نیز به ترتیب تاثیرات متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه، سرمایه اجتماعی و مصرف‌گرایی معنی‌دار می‌باشند و متغیرهای مذکور ۴۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. در نهایت براساس نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره انجام شده در نسل بزرگسال به ترتیب تاثیرات متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه و دینداری معنی‌دار می‌باشند و در مجموع متغیرهای مذکور ۴۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. نتایج تحلیل مسیر به انجام رسیده نشان می‌دهد، در نسل جوان متغیر مصرف‌گرایی (غذا) دارای بیشترین اثر کل بر روی رفتار تغذیه‌ای و متغیر سرمایه-</p>	

اجتماعی دارای کمترین اثر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشد. در نسل میانسال به ترتیب متغیرهای میزان تماشای تبلیغات رسانه و دینداری دارای بیشترین و کمترین اثر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشند. در نهایت در نسل بزرگسال نیز متغیر میزان تماشای تبلیغات رسانه دارای بیشترین تاثیر و متغیر سرمایه اقتصادی دارای کمترین تاثیر بر روی رفتار تغذیه‌ای می باشند.

فصل اول

کلیات پژوهش

اثر مستقیم تغذیه بر تندرستی انسان از دیرباز، شناخته شده است. افراد انسانی از قرن ها قبل طی تجربه های مختلف پی به روش صحیح تغذیه برده و در طی هزاران سال تغذیه نموده و رشد کرده اند. بنابراین، افرادی که در اثر همان تجارب، تغذیه صحیحی داشته اند، از زندگی سالم تر و طولانی تری برخوردار بوده اند. با استفاده از غذای لازم و کافی بر کارایی و فعالیت، رضایت خاطر، نشاط زندگی و قدرت مبارزه با مشکلات در انسان افزوده می شود و در عین حال، سلامت و بهداشت نسل های بعدی نیز تضمین می گردد. در واقع تغذیه کافی و مناسب اصل اساسی برای سلامت جسم و روان در جهت تداوم رشد و متابولیسم بدن می باشد. اهمیت تغذیه تا حدی است که کمیته مشترک کارشناسان سازمان جهانی بهداشت^۱ و سازمان غذا و دارو^۲ درباره تغذیه تاکید کرده اند که برنامه ریزی درباره خوراک و تغذیه باید جایی را در برنامه کلی توسعه اقتصادی به خود اختصاص دهد (صدیقی، ۱۳۸۶).

قرار گرفتن کشورهای در حال توسعه در یک مسیر همسان با تغییرات سریع الگوی غذایی و گرایش به مواد غذایی پرانرژی ولی کم ارزش از نظر غذایی، کاهش فعالیت جسمی و افزایش مصرف دخانیات که سندرم شیوه زندگی^۳ و یا سندرم دنیای جدید^۴ نامیده می شود، این جوامع را در طول سال های آتی در معرض همه گیری (اپیدمی) بیماری های غیر واگیردار قرار داده است. به موازات این تغییرات، در سال های اخیر توجه زیادی صرف پیشگیری ابتدایی از عوامل خطر رفتاری و بیولوژیک بیماری های مزمن بزرگسالی شده است. عوامل خطرزای متعدد از جمله چاقی، اختلالات چربی خون و بالا بودن فشار خون از دوران کودکی و نوجوانی تا بزرگسالی تداوم می یافته و با بروز بیماری ها در سنین بعدی ارتباط دارد. در بین کشورهای در حال توسعه، بیشترین مزاد انرژی غذایی مربوط به کشورهای منطقه خاورمیانه بوده و ایران نیز از جمله کشورهای این منطقه است که در طی سالیان اخیر یک گذار اپیدمیولوژیک به ویژه در جنبه های تغذیه ای را تجربه نموده است. صاحب نظران معتقدند که تحولات ناشی از تغییر در الگوی باروری و مرگ و میر و هم چنین مهاجرت به شهرها و پیروی از سبک زندگی شهرنشینی در مجموع منجر به بروز اختلال در تعادل مصرف مواد غذایی شده که این امر عمدتاً شامل مصرف مواد غذایی دارای ارزش پایین غذایی بوده است (کلیشادی و اردلان، ۱۳۸۴).

جامعه شناسی تغذیه و غذا یکی از شاخه های جدید جامعه شناسی است. امروزه توجه به ابعاد تغذیه انسانی از دیدگاه اجتماعی ذهن پژوهشگران عرصه سلامت و تغذیه را به خود مشغول کرده

---

^۱-WHO

^۲ - FAO

^۳- life style syndrome

^۴ - New world syndrome